

Masterscriptie Kim Bosman

De rol van mishandeling in de kindertijd en sociale steun als risico- en beschermende factoren
voor kindermishandeling

Universiteit Leiden

Masterspecialisatie: Forensische Gezinspedagogiek

Eerste begeleider: Mevrouw R. S. M. Buisman, Msc

Tweede begeleider: Mevrouw Prof. dr. M.J. Bakermans-Kranenburg

10 augustus 2016

Voorwoord

Ruim zeven maanden geleden begon ik aan het schrijven van deze masterscriptie. Ik kijk met een voldaan gevoel terug op deze afgelopen maanden. Ik wil mijn scriptiebegeleider Renate Buisman bij deze hartelijk bedanken voor haar begeleiding. Haar enthousiasme hield mij te allen tijden op de been. Ook was haar feedback naar mijn mening goed afgestemd op wat ik nodig had om het beste uit mijzelf te halen. Verder wil ik mijn partner Samuel Kernan Freire bedanken voor zijn steun en oneindige geduld. Tevens wil ik mijn tweede scriptiebegeleider Prof. dr. Marian Bakermans-Kranenburg bedanken voor haar tijd. Tenslotte wil ik alle studenten, medewerkers en deelnemers bedanken die hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Kim Bosman, 8 augustus 2016

Abstract

Background Child maltreatment is a major public health problem with serious life-long consequences (Berlin, Appleyard, & Dodge, 2011). The risks for parents to commit child maltreatment are dependent on the presense of various risk and protective factors within the family and family surroundings (Alink et al., 2013; Bronfenbrenner, 1979). In the current study, a history of childhood maltreatment was investigated as a potential risk factor for the perpetration of child maltreatment. Social support was examined as a potential protective factor for mothers and fathers. **Method** Data from a high risk, mainly Caucasian sample of 83 mothers and 67 fathers were collected by means of self-report questionnaires. **Results** Parents with a history of childhood maltreatment were at increased risk of maltreating their own children. Moreover, parents who experienced greater social support were less likely to maltreat their children. Gender of the parent did not moderate the relation between social support and the perpetration of child maltreatment. Social support was not a moderator in the intergenerational transmission of child maltreatment. **Conclusion** These results suggest that social support can protect fathers and mothers against committing child maltreatment irrespective of their history of childhood maltreatment. This study contributes to our understanding of the risk and protective factors for the perpetration of child maltreatment.

Inhoudsopgave

Inleiding	9
Kindermishandeling.....	9
Risico- en beschermende factoren.....	10
Sociale steun.....	11
Intergenerationele overdracht van kindermishandeling.....	11
Sociale steun en de overdracht van kindermishandeling.....	12
Huidige studie.....	14
Methode.....	14
Procedure.....	14
Steekproef.....	16
Meetinstrumenten.....	16
Sociale steun.....	16
Kindermishandeling.....	17
Covariaten.....	20
Analysetechnieken.....	21
Resultaten.....	23
Data-inspectie.....	23
Data-analyse.....	25
Discussie.....	27
Limitaties.....	29
Sterke punten.....	31
Conclusie.....	32
Referenties.....	33

Inleiding

Kindermishandeling

Uit een nationale prevalentiestudie is gebleken dat in 2010 ruim 118.000 kinderen in Nederland zijn blootgesteld aan een vorm van mishandeling en dat er jaarlijks ongeveer 50 kinderen aan de gevolgen overlijden (Alink et al., 2013). Ondanks vele pogingen om mishandeling van kinderen tegen te gaan neemt het in Nederland niet af (Alink et al., 2013). Kindermishandeling is vastgelegd in de Jeugdwet als:

“Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.”

(Jeugdwet, artikel 1, lid 1).

Wereldwijd worden fysiek, seksueel en emotioneel misbruik, en fysieke en emotionele verwaarlozing erkend als vormen van mishandeling waartegen kinderen beschermd dienen te worden (Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties, artikel 19, lid 1). Onderzoek heeft veelvuldig aangetoond dat slachtoffers van kindermishandeling verminderd functioneren op sociaal, emotioneel en cognitief niveau in vergelijking tot mensen die niet zijn mishandeld (Cyr, Euser, Bakermans-Kranenburg, & Van IJzendoorn, 2010; Dixon, Browne, & Hamilton-Giachritsis, 2009; Widom, DuMont, & Czaja, 2007). Ook vertonen mensen die zijn mishandeld in hun kindertijd meer mentale gezondheidsproblemen, delinquent gedrag en alcohol- en drugsproblemen op latere leeftijd (Dixon et al., 2009; Finzi et al., 2001; Johnson et al., 2001; Lansford et al., 2007).

Risico- en beschermende factoren

Het merendeel van de kindermishandeling wordt door ouders gepleegd (U.S. Department of Health and Human Services, 2008). Volgens de ecologische systeemtheorie van Bronfenbrenner beïnvloeden risicofactoren en beschermde factoren op verschillende niveaus de prevalentie van kindermishandeling binnen een gezin (Bronfenbrenner, 1979; Cicchetti & Lynch, 1993). De risico- en beschermende factoren kunnen op kindniveau, ouder- en gezinsniveau, en op het niveau van de omgeving van het gezin plaatsvinden. Er is een aantal studies die de risicofactoren en beschermende factoren voor het plegen van kindermishandeling op het niveau van het kind in kaart heeft gebracht. In longitudinaal onderzoek zijn aanwijzingen gevonden dat kinderen met een makkelijk temperament minder vaak seksueel mishandeld, en fysiek en emotioneel mishandeld of verwaarloosd worden (Brayden, Altemeier, Tucker, Dietrich, & Vietze, 1992; Sidebotham & Heron, 2006). Verder is in prospectief onderzoek naar voren gekomen dat kinderen met een mentale beperking vergeleken met kinderen zonder een mentale beperking naar schatting ruim drie keer zo vaak slachtoffer zijn van een vorm van kindermishandeling (Sullivan & Knutson, 2000).

De risicofactoren voor het plegen van kindermishandeling op ouder- en gezinsniveau zijn in vergelijking tot de risicofactoren op het niveau van het kind en de omgeving het meest onderzocht (Kotch et al., 1997; Li, Godinet, & Arnsberger, 2011). Longitudinaal onderzoek heeft aangetoond dat tienermoeders en moeders uit éénoudergezinnen een verhoogd risico hebben op het plegen van kindermishandeling (Mersky, Berger, Reynolds, & Gromoske, 2009; Sidebotham & Heron, 2006). Er zijn tevens aanwijzingen gevonden dat in financieel stabiele gezinnen minder kindermishandeling plaatsvindt dan in gezinnen met financiële problemen (Berger, 2004; Sidebotham & Heron, 2006).

Een aantal studies heeft de risicofactoren en beschermende factoren voor het plegen van kindermishandeling in de omgeving onderzocht. Onderzoek heeft aangetoond dat plegers van fysieke kindermishandeling en plegers van fysieke en emotionele verwaarlozing meer

stressvolle levensgebeurtenissen mee hadden gemaakt dan ouders die geen kindermishandeling pleegden (Stith et al., 2009; Whipple & Webster-Stratton, 1991). Verder ervoeren ouders die geen pleger waren van kindermishandeling de stressvolle levensgebeurtenissen die zij hadden meegemaakt als minder negatief in vergelijking tot pleegende ouders (Whipple & Webster-Stratton, 1991).

Sociale steun

Een beschermende factor in de gezinsomgeving die in verschillende studies is beschreven is sociale steun. Ouders met een hogere sociale steun pleegden vaak verminderd seksuele, fysieke en emotionele kindermishandeling, en fysieke en emotionele verwaarlozing (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Hashima & Amato, 1994; Kotch, Browne, Dufort, Winsor, & Catellier, 1999; Vranceanu, Hobfoll, & Johnson, 2007). Met sociale steun wordt in dit paper de ervaring van betekenisvolle relaties, waaronder romantische relaties, relaties met familieleden, vrienden, collega's, kennissen en hulpverleners bedoeld (Van Tilburg & De Jong Gierveld, 2007). Het gaat hierbij om de beleving van deze relaties, waarbij mensen met een gebrek aan sociale steun een gemis ervaren in de kwaliteit of de kwantiteit van de relaties. Onderzoek heeft aangetoond dat de ervaring van sociale steun van mensen tijdens de jonge volwassenheid overeenkomt met de mate van sociale steun die zij op latere leeftijd ervaren (Dykstra, 2009). Sociale steun lijkt dus een stabiele factor te zijn gedurende de volwassenheid.

Intergenerationele overdracht van kindermishandeling

Verschillende studies hebben een verhoogd risico gevonden voor kinderen om slachtoffer te worden van één of meerdere vormen van mishandeling als zij ouders hebben die zelf ook zijn mishandeld in hun kindertijd (Berlin et al., 2011; Bartlett & Easterbrooks, 2015; Crouch, et al., 2001; Browne, et al, 2005; Dixon et al., 2009; Egeland, Jacobvitz, & Sroufe, 1988; Kotch, et al., 1997; Li et al., 2011; Pears & Capaldi, 2001; Sidebotham & Heron, 2006).

Ondanks het verhoogde risico voor slachtoffers van kindermishandeling om zelf op latere leeftijd pleger te worden, lijkt het merendeel van de mishandelde ouders in staat te zijn om de overdracht van kindermishandeling te doorbreken (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Pears & Capaldi, 2001). Enkele onderzoeken hebben getracht om de factoren in kaart te brengen die mogelijk een rol spelen in het doorbreken van de intergenerationele overdracht van kindermishandeling (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Crouch et al. 2001; Dixon et al., 2009; Egeland et al., 1988; Kotch et al., 1999; Li et al., 2011). Deze studies wijzen erop dat een hogere leeftijd van moeders en de afwezigheid van stress en financiële problemen binnen een gezin bescherming bieden tegen de intergenerationele overdracht van kindermishandeling.

Sociale steun en de overdracht van kindermishandeling

Zoals eerder genoemd is sociale steun van ouders een beschermende factor voor het plegen van kindermishandeling die in meerdere studies is onderzocht (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Hashima & Amato, 1994; Kotch, Browne, Dufort, Winsor, & Catellier, 1999; Vranceanu, Hobfoll, & Johnson, 2007). Behalve de beschermende rol van sociale steun in het plegen van kindermishandeling lijkt sociale steun ook bescherming te bieden tegen de intergenerationele overdracht van kindermishandeling (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Crouch et al. 2001; Dixon et al., 2009; Egeland et al., 1988; Kotch et al., 1999; Li et al., 2011).

Het eerste longitudinale onderzoek waarin de rol van sociale steun in de intergenerationele overdracht van kindermishandeling is onderzocht richtte zich op mishandelde moeders. Moeders die in hun kindertijd waren mishandeld, maar zelf geen kindermishandeling pleegden, ervoeren gemiddeld meer sociale steun dan mishandelde moeders die wel kindermishandeling pleegden (Egeland et al., 1988). De beschermende rol van sociale steun in de overdracht van kindermishandeling is bevestigd in een recenter longitudinaal onderzoek waarbij naast de overdracht bij

moeders ook de overdracht bij vaders in kaart is gebracht (Dixon et al., 2009). Het is onbekend hoeveel vaders deel hebben genomen aan deze studie. In dit onderzoek kwam naar voren dat mishandelde ouders die geen pleger waren van kindermishandeling meer sociale steun ervoeren vergeleken met mishandelde ouders die hun eigen kinderen mishandelden. Voor ouders die niet waren mishandeld in de kindertijd was sociale steun geen beschermende rol in het plegen van kindermishandeling. In een ander longitudinaal onderzoek is tevens gevonden dat sociale steun moeders beschermde tegen het plegen van kindermishandeling (Li et al., 2011). In dit onderzoek is eveneens aangetoond dat moeders die slachtoffer zijn geweest van mishandeling in hun kindertijd vaker een vorm van kindermishandeling pleegden. Er is niet onderzocht of sociale steun een buffer vormde tegen de intergenerationele overdracht van kindermishandeling.

Bovengenoemde resultaten lijken ook stand te houden wanneer er alleen is gekeken naar de overdracht van fysieke kindermishandeling. In een onderzoek naar de intergenerationele overdracht van fysieke mishandeling werd gevonden dat sociale steun een beschermende rol speelde in de overdracht van kindermishandeling bij zowel vaders als moeders (Crouch et al., 2001). Ditzelfde resultaat werd aangetoond in een recenter onderzoek met alleen moeders (Berlin et al., 2011).

Bovenomschreven onderzoeksresultaten wijzen erop dat ouders die zijn mishandeld in de kindertijd een verhoogd risico hebben om pleger te worden van kindermishandeling in vergelijking tot ouders die niet zijn mishandeld in de kindertijd. Sociale steun van ouders is in meerdere studies naar voren gekomen als beschermende factor voor het plegen van kindermishandeling. Sociale steun lijkt daarbij vooral voor mishandelde ouders een voorspeller van het wel of niet plegen van kindermishandeling. De meeste studies includeerden echter alleen moeders, waardoor de resultaten niet te generaliseren zijn naar ouders in het algemeen. In een eerder onderzoek met studenten is bijvoorbeeld naar voren

gekomen dat vrouwen gemiddeld meer sociale steun ervoeren dan mannen. In deze studie was de ervaring van sociale steun alleen voor vrouwen, maar niet voor mannen, gerelateerd aan hun coping gedrag (Asberg, Bowers, Renk, & McKinney, 2008). Dit suggereert dat sociale steun vooral bij vrouwen bescherming kan bieden tegen het plegen van kindermishandeling.

Huidige studie

In de huidige studie zal eerst antwoord worden gegeven op de vraag of er voor ouders een relatie is tussen mishandeling in de kindertijd en het zelf plegen van kindermishandeling. Onder mishandeling vallen in deze studie zowel fysieke en emotionele mishandeling als fysieke en emotionele verwaarlozing. De verwachting is dat ouders die zijn mishandeld in hun kindertijd vaker kindermishandeling plegen. De tweede vraag die zal worden beantwoord is of sociale steun een beschermende factor is voor het plegen van kindermishandeling. Er wordt verwacht dat er een negatieve relatie is tussen de mate van sociale steun en het plegen van kindermishandeling. Meer sociale steun zal dus samengaan met het plegen van relatief weinig kindermishandeling. Hierbij zal ook gekeken worden of sociale steun voor zowel vaders als moeders een beschermende factor is. De verwachting is dat sociale steun vooral voor moeders en in mindere mate voor vaders een beschermende factor is. De tweede deelvraag die zal worden beantwoord is of mishandelde ouders met hoge sociale steun minder kindermishandeling plegen in vergelijking tot mishandelde ouders die weinig sociale steun ervaren. De verwachting is dat mishandelde ouders met hoge sociale steun minder kindermishandeling plegen in vergelijking tot mishandelde ouders die weinig sociale steun ervaren.

Methode

Procedure

Ouders zijn geworven via drie eerdere studies waarbij participanten een verhoogd risico hadden op kindermishandeling (Joosen, Mesman, Bakermans-Kranenburg, & Van

IJzendoorn, 2013; Penninx et al., 2008; Scherpenzeel, 2011). De deelnemers hebben in de studies toestemming gegeven voor benadering voor vervolgonderzoek. Er is telefonisch contact opgenomen met deze deelnemers (de zogenaamde targets) waarbij informatie is verschaft over het onderzoek. Verder is hierbij om toestemming gevraagd voor hun deelname aan het onderzoek. Via de targets zijn gezins- en familieleden uitgenodigd om deel te nemen. Eventuele partners van de targets en maximaal twee kinderen uit het gezin zijn eveneens uitgenodigd voor deelname. Daarnaast is het gezin van herkomst uitgenodigd van de targets en van de partner van de targets. De ouders van de targets, ook wel de eerste generatie die meedeed aan het onderzoek, en maximaal twee broers of zussen van de target werden uitgenodigd. Voor de partner van de target waren dit de ouders en maximaal één broer of zus. Verder zijn de kinderen en partners van de deelnemende broers en zussen uitgenodigd. De deelnemende targets, partners van de targets en broers en zussen van de targets zijn in het huidige onderzoek de tweede generatie deelnemers. De kinderen van de tweede generatie proefpersonen behoren tot de derde generatie.

Target benaderde de familieleden zelf voor deelname of de familieleden werden benaderd door onderzoeksmedewerkers en studenten indien familieleden toestemming hadden gegeven via de target om benaderd te worden. Alle deelnemers zijn telefonisch en schriftelijk geïnformeerd over de studie en ondertekenden een informed consent. De targets en hun familieleden werden geïncludeerd in het onderzoek indien er ten minste één persoon uit twee generaties van een familie wilde deelnemen. Dat wil zeggen tenminste één ouder-kind paar. Verder moesten kinderen minimaal zeven en een half jaar oud zijn om deel te kunnen nemen.

Alle deelnemers zijn voor het onderzoek één of twee dagen met hun eigen gezin of met het gezin van herkomst naar de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit Leiden of naar het Leids Universitair Medisch Centrum gekomen. Indien de participanten niet in staat waren om hierheen te komen is er een huisbezoek aangeboden. De vragenlijsten zijn

digitaal of op papier afgenomen in afgesloten ruimtes. Participanten ontvingen een vergoeding van 50 tot 100 euro afhankelijk van het aantal dagdelen dat zij deelnamen en kinderen ontvingen een vergoeding van 12.50 tot 25.00 euro afhankelijk van hun leeftijd.

Steekproef

Er hebben 150 proefpersonen uit de tweede generatie deelgenomen aan het onderzoek, waarvan 67 mannen en 83 vrouwen. Alleen de data van de tweede generatie proefpersonen is in het huidige onderzoek geanalyseerd. De leeftijd van deze generatie proefpersonen was tussen de 22 en 71 jaar ($M = 46.55$, $SD = 11.36$). Van de deelnemers heeft 48% de middelbare school of een middelbare beroepsopleiding afgerond en 35% heeft een hogere beroepsopleiding afgerond. De steekproef bestond voor 97% uit Kaukasische participanten. De proefpersonen zijn woonachtig in verschillende provincies in Nederland. De data van twee deelnemers is niet meegenomen in de analyse omdat er van deze personen geen gegevens waren op de variabelen sociale steun, plegen van mishandeling en mishandeling in de kindertijd.

Meetinstrumenten

Sociale steun. Sociale steun van de proefpersonen is gemeten door middel van de Eenzaamheidsschaal (De Jong Gierveld & Kamphuis, 1985). Dit is een zelf-rapportage vragenlijst die bestaat uit 11 items die op een vijfpunts-likertschaal (1 = ja, 2 = min of meer, 3 = nee) zijn beantwoord. De vragenlijst is gebaseerd op de cognitieve gedragstheorie (Perlman & Peplau, 1981). In de cognitieve gedragstheorie wordt ervan uitgegaan dat de ervaring van sociale steun afhangt van de discrepantie tussen de behoefte aan intimiteit en sociale betrokkenheid met anderen en de mate waarin in deze behoefte wordt voorzien (Van Tilburg & De Jong Gierveld, 2007). Hoe groter de discrepantie, des te meer eenzaamheid iemand zal ervaren. De ervaring van eenzaamheid hangt negatief samen met de ervaring van sociale steun

(Van Tilburg & De Jong Gierveld, 2007). De Eenzaamheidsschaal kan worden opgedeeld in twee schalen, namelijk emotionele eenzaamheid en sociale eenzaamheid (Van Tilburg & De Jong Gierveld, 2007). Emotionele eenzaamheid heeft betrekking op intieme relaties en sociale eenzaamheid heeft betrekking op contacten in het brede netwerk van een persoon. Er is een totaalscore berekend van deze twee schalen. De Eenzaamheidsschaal bestaat uit positieve en negatieve items. Een hoge score op de negatieve items betekent hoge sociale steun, terwijl een hoge score op de positieve items lage sociale steun betekent. Een voorbeeld van een positief item uit de Eenzaamheidsschaal is: “Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan”. Een voorbeeld van een negatief geformuleerd item is: “Ik mis een echte goede vriend of vriendin”. De positieve items zijn omgescoord, waardoor voor deze items een hoge score op de schaal eveneens een relatief hoge ervaring van sociale steun betekent.

De Eenzaamheidsschaal had in het huidige onderzoek met een Chronbach's Alpha van $\alpha = .87$ voor de gehele vragenlijst een goede interne consistentie. Bij vergelijking van gemiddelde scores in verschillende steekproeven is naar voren gekomen dat de vragenlijst voldoende convergente validiteit heeft (Van Tilburg & De Leeuw, 1991). Zo is uit de vergelijking van gezonde proefpersonen en proefpersonen met fysieke gezondheidsproblemen naar voren gekomen dat de personen met fysieke gezondheidsproblemen minder sociale steun ervoeren. Dit komt overeen met onderzoeksresultaten waarin is aangetoond dat ouderen met fysieke gezondheidsproblemen minder sociale steun ervoeren (Savikko, Routasalo, Tilvis, Strandberg, & Pitkälä, 2005). Voor zover bekend is de test-hertest betrouwbaarheid en de discriminante validiteit van de vragenlijst niet onderzocht.

Kindermishandeling. Het plegen van kindermishandeling en mishandeling in de kindertijd is in kaart gebracht door middel van een zelf-rapportage vragenlijst die is samengesteld uit de Parent-Child Conflict Tactics Scale (CTSPC) (Straus, Hamby, Finkelhor,

Moore, & Runyan, 1998) en de Child Trauma Questionnaire-Short Form (CTQ-SF) (Bernstein & Fink, 1998). Deze samengevoegde vragenlijst bestaat uit vijf subschalen met 28 vragen in totaal waarvan 23 vragen en de vier subschalen afkomstig zijn uit de CTSPC en één subschaal met vijf vragen afkomstig is uit de CTQ. De vragen worden beantwoord op een vijfpuntsschaal (1 = nooit, 2 = heel soms, 3 = soms, 4 = vaak, 5 = bijna altijd), en een hogere score op de vragen van de samengestelde vragenlijst betekent meer kindermishandeling. Deze vijfpuntsschaal wordt niet gebruikt bij de originele CTSPC vragenlijst, die bestaat uit dichotome items. Bij de CTQ is de gebruikelijke beantwoording op een vijfpuntsschaal behouden gebleven. Er zijn twee verschillende versies van de samengevoegde vragenlijst gebruikt, waaronder de retrospectieve zelf-rapportage vragenlijst voor mishandeling in de kindertijd. Deze vragenlijst brengt in kaart in welke mate de proefpersonen voor hun 18^e levensjaar zijn mishandeld. Een voorbeeld van een item uit deze vragenlijst is: “Mijn moeder heeft mij een klap in mijn gezicht of op mijn hoofd gegeven”. De proefpersonen hebben twee versies van de vragenlijst ingevuld om mishandeling door de moeder en mishandeling door de vader van de proefpersoon te rapporteren. Het plegen van kindermishandeling is gemeten voor de periode wanneer de kinderen van de proefpersoon jonger dan 18 jaar waren en dit is tevens een retrospectieve zelf-rapportage vragenlijst. De proefpersonen vulden de vragenlijst over maximaal twee kinderen in. Een voorbeeld van een item uit de vragenlijst voor het plegen van kindermishandeling is “Ik heb hem of haar door elkaar gerammeld”.

Van de CTSPC zijn de subschalen emotioneel geweld, fysiek geweld, ernstig fysiek geweld, zeer ernstig fysiek geweld, en verwaarlozing gebruikt. Naast de subschalen van de CTSPC is de subschaal emotionele verwaarlozing uit de CTQ-SF opgenomen in de samengestelde vragenlijst. Een voorbeeld van een item uit deze subschaal is: “Mijn vader heeft mij het gevoel gegeven dat er van mij gehouden werd”. De subschaal emotionele verwaarlozing is omgeschaald zodat een hoge schaalscore meer verwaarlozing weergeeft.

Op de vragenlijst mishandeling in de kindertijd is per subschaal een maximumscore berekend. Dit is de hoogste score op één van de twee versies van de vragenlijst van mishandeling door moeder of mishandeling door vader. Vervolgens is het gemiddelde van alle gemiddelde schaalscores berekend om een totaalscore te berekenen. De vragenlijst had in het huidige onderzoek met een alpha van $\alpha = .77$ voor de gehele vragenlijst voor mishandeling in de kindertijd door vaders en $\alpha = .83$ voor de vragenlijst voor mishandeling door moeders een goede interne consistentie. Op de vragenlijst plegen van kindermishandeling is eveneens per subschaal een maximumscore berekend. Om per subschaal de maximumscore uit te rekenen werd de hoogste score van de items over het afgelopen jaar en de items over de periode voor het afgelopen jaar gekozen. Dit was de hoogste score op het plegen van mishandeling voor één van de twee kinderen waarover de vragenlijst is ingevuld. Indien proefpersonen de vragenlijst slechts over één kind hadden ingevuld was de score voor dit kind automatisch de maximumscore. De totaalscore op de vragenlijst is bepaald door het gemiddelde van alle subschaalscores bij elkaar op te tellen. De vragenlijst had in de huidige studie met een alpha van $\alpha = .78$ een goede interne consistentie.

De test-hertest betrouwbaarheid voor de CTSPC is voor zover bekend nog niet beschikbaar. Voor de CTS varieert deze van matig tot goed met een samenhang van $r = .40$ (McGuire & Earls, 1993) tot $r = .80$ (Amato, 1991). In de vergelijking van schaalscores tussen verschillende steekproeven is naar voren gekomen dat de CTSPC een goede convergente en discriminante validiteit heeft (Straus et al., 1998). Ouders van een etnische minderheid en jongere ouders scoorden bijvoorbeeld hoger op het plegen van ernstig fysiek geweld en ouders met jongere kinderen scoorden hoger op fysiek straffen maar niet op ernstig fysiek geweld. Deze overeenkomsten en verschillen in schaalscores zijn in lijn met eerdere onderzoeksresultaten waarbij diverse meetinstrumenten zijn gebruikt om kindermishandeling in kaart te brengen (Connelly & Straus, 1992; National Center on Child Abuse and Neglect,

1996; Wolfner & Gelles, 1993). De CTQ-SF heeft eveneens een goede convergente en discriminante validiteit. Dit kwam naar voren in een studie met adolescenten waarbij de schaalscores van de CTQ-SF zijn vergeleken met scores op verschillende meetinstrumenten die vormen van kindermishandeling in kaart brachten (Lipschitz, Bernstein, Winegar, & Southwick, 1999). Voor de Nederlandse versie van de CTQ-SF is voor zover bekend geen test-hertest betrouwbaarheid berekend, maar voor de Koreaanse versie is de test-hertest betrouwbaarheid van de subschaal emotionele verwaarlozing goed, met een overeenkomst van $r = .83$ (Kim, Park, Yang, & Oh, 2011).

Covariaten. Een zelf-rapportage vragenlijst is gebruikt om demografische gegevens van participanten in kaart te brengen. In deze vragenlijst is onder andere gevraagd naar het aantal kinderen, het inkomen en het opleidingsniveau van de deelnemende proefpersonen. Uit deze vragenlijst is de achtergrondvariabele sociaaleconomische status (SES) opgesteld. SES is opgebouwd uit twee variabelen: het hoogst afgeronde opleidingsniveau van de participant en het bruto jaarinkomen van het huishouden waar de participant onderdeel van uitmaakt. Opleidingsniveau en jaarinkomen meten een verschillend aspect van SES (Braveman, Cubbin, Marchi, Egerter, & Chavez, 2001). Bij opleidingsniveau is er onderscheid gemaakt tussen zes categorieën (1 = lagere school of basisschool, 2 = lagerberoepsonderwijs of gedeeltelijk voortgezet onderwijs, 3 = voortgezet onderwijs, 4 = hoger onderwijs eerste trap, 5 = hoger onderwijs tweede trap en 6 = anders). Bij inkomen is onderscheid gemaakt tussen zeven categorieën (1 = minder dan 15.000 euro per jaar, 2 = minder dan 25.000 euro per jaar, 3 = minder dan 35.000 euro per jaar, 4 = minder dan 45.000 euro per jaar, 5 = minder dan 55.000 euro per jaar, 6 = meer dan 55.000 euro en 7 = weet ik niet of vul ik liever niet in). Categorie zes van opleidingsniveau en categorie zeven van jaarinkomen zijn niet meegenomen in de data-analyse. Het inkomen en het opleidingsniveau zijn gestandaardiseerd. Er is gebruik gemaakt van het gemiddelde van deze twee gestandaardiseerde variabelen. Het inkomen en

het opleidingsniveau van de proefpersonen zijn tijdens het moment van deelname gemeten. Het inkomen en vooral opleidingsniveau lijken in de volwassenheid redelijk stabiele variabelen (Crimmins, Preston, & Cohen, 2011).

Analysetechnieken

Om de hoofd- en deelvragen te beantwoorden is data-inspectie en data-analyse uitgevoerd door middel van het computerprogramma IBM SPSS Statistics 23. Er is een hiërarchische regressieanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de variabelen die een rol spelen in het plegen van kindermishandeling. Er is gekozen voor een hiërarchische regressieanalyse omdat in deze analyse de unieke bijdrage van de variabelen kan worden berekend door te controleren voor de bijdrage van de variabelen die eerder zijn toegevoegd aan het model (Field, 2013).

Voordat er een hiërarchische regressieanalyse kon worden uitgevoerd moest er aan een aantal assumpties worden voldaan (Field, 2013). Ten eerste moesten de residuen van de variabelen SES, sociale steun, mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling normaal verdeeld zijn. Dit is door middel van een histogram en een Q-Q plot van gestandaardiseerde residuen vastgesteld. De verdeling van de variabelen is door middel van visuele inspectie van histogrammen en box plots beoordeeld. Verder werden residuen plots van de variabelen bekeken om uitbijters te detecteren. Uitbijters die logischerwijs foutieve data bevatten en uitbijters die ervoor zorgden dat de verdelingen van de residuen afweken van een normale verdeling werden verwijderd. Dit is door middel van visuele inspectie van box plots gecontroleerd. Ten tweede moest aan de assumptie worden voldaan dat de relatie tussen de onafhankelijke variabelen mishandeling in de kindertijd en sociale steun en de afhankelijke variabele plegen van kindermishandeling lineair was. Dit werd aan de hand van een spreidingsdiagram van gestandaardiseerde residuen bekeken. Ten derde moest er homoscedasticiteit aanwezig zijn in het model. Dit betekent dat de variantie

van de residuen hetzelfde moest zijn over alle niveaus van de onafhankelijke variabelen. Dit werd door middel van een spreidingsdiagram in kaart worden gebracht. Ten vierde mocht er geen multicollineariteit zijn. Dat wil zeggen dat de correlatie tussen de onafhankelijke variabelen mishandeling in de kindertijd en sociale steun niet te hoog mocht zijn. Hierbij werd de richtlijn aangehouden dat de samenhang lager dan $r = .90$ moest zijn (Mason & Perreault, 1991). Aan de hand van correlatiecoëfficiënten is bekeken of er aan deze assumptie was voldaan.

De hiërarchische regressieanalyse bestond uit een aantal modellen. De variabelen sociaal economische status (SES) en geslacht van de proefpersonen werden, indien deze variabelen correleerden met een andere variabelen in de analyse, in het eerste model meegenomen als achtergrondvariabelen. De variabelen SES en sociale steun werden gecentreerd. Vervolgens werden de variabelen slachtoffer van kindermishandeling en sociale steun toegevoegd in het tweede model om de hoofdeffecten van deze variabelen op het plegen van kindermishandeling te toetsen. Deze variabelen werden eveneens gecentreerd. De interactie tussen geslacht en sociale steun werd toegevoegd in het derde model. Hierbij werden er variabelen aangemaakt voor de berekening van de interactie-effecten. In het vierde model werd een interactie-effect tussen mishandeling in de kindertijd en sociale steun berekend. Vervolgens werd er, bij een significant interactie-effect tussen mishandeling in de kindertijd en sociale steun en een significant hoofdeffect van de achtergrondvariabele geslacht op het plegen van kindermishandeling, in het vijfde model een drieweg interactie berekend tussen de variabelen geslacht, mishandeling in de kindertijd en sociale steun. Voor de berekening van het drieweg interactie-effect moest eveneens een variabele worden aangemaakt.

De missende waarden werden in de regressieanalyse paarsgewijs verwijderd om data zoveel mogelijk te behouden en zo statistisch voldoende power te genereren (Peugh & Enders, 2004). Om een regressieanalyse uit te voeren met voldoende power werd de richtlijn aangehouden dat er minimaal $N = (50 + (8 \times k))$ proefpersonen moesten worden meegenomen in de analyse, waarbij k het aantal onafhankelijke variabelen die zijn meegenomen in de regressieanalyse weergeeft (Green, 1991). Er zijn vijf onafhankelijke variabelen meegenomen in de regressieanalyse en dit betekent dat er minimaal 90 participanten moest worden meegenomen. Door middel van Little's Missing Completely at Random Test (MCAR) test werd getoetst of de missende waarden op de vragenlijsten geheel random voorkwamen (Little, 1988). Indien Little's MCAR test bij een p -waarde van .05 voor geen van de vragenlijsten significant was betekent dat missende antwoorden random voorkwamen en er geen patroon zichtbaar was in de ontbrekende gegevens. Bij de interpretatie van de sterkte van de bèta's, werden de regressie verbanden als volgt geclassificeerd: .10 was een klein effect, .30 was een middelgroot effect en .50 was een groot effect (Cohen, 1992).

Resultaten

Data-inspectie

In de data-inspectie is ten eerste gekeken in welke mate de residuen van de variabelen overeen kwamen met de normale verdeling. In de visuele inspectie van een Q-Q plot kwam naar voren dat de residuen van de variabele SES normaal verdeeld waren. De residuen van de variabelen sociale steun, mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling benaderden volgens visuele inspectie van Q-Q plots de normale verdeling onvoldoende. Er zijn drie uitbijters verwijderd omdat in de residuen plots van de variabelen sociale steun, mishandeling in de kindertijd of plegen van kindermishandeling deze uitbijters sterk afweken van de normale verdeling. Het verwijderen van deze uitbijters zorgde voor een matig

verbeterde benadering van de normale verdeling. Om de verdeling van de variabelen sociale steun, mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling verder te normaliseren is een \log_{10} transformatie uitgevoerd. Deze transformatie zorgt ervoor dat de relatieve afstand van de datapunten meer om het midden van de verdeling gecentreerd worden en daardoor kan de scheefheid worden verminderd (Weinberg, 2008). De residuen van de variabelen mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling benaderden na het uitvoeren van een \log_{10} transformatie volgens visuele inspectie van Q-Q plots de normale verdeling voldoende. Een \log_{10} transformatie van de variabele sociale steun zorgde niet voor een betere benadering van de normale verdeling en sociale steun is daarom gehercodeerd als dummy variabele met de twee groepen 'lage sociale steun' en 'hoge sociale steun'. Er waren 70 proefpersonen die met een score tussen 17 en 30 tot de groep 'lage sociale steun' behoorden en met een score tussen 31 en 33 behoorden 79 proefpersonen tot de groep 'hoge sociale steun'. De gemiddelden en standaarddeviaties van de getransformeerde en gehercodeerde variabelen zijn in tabel 1 weergegeven.

Ten tweede is door middel van visuele inspectie van spreidingsdiagrammen naar voren gekomen dat de relatie tussen de onafhankelijke variabelen en afhankelijke variabele allen lineair waren. Ten derde is door middel van visuele inspectie van spreidingsdiagrammen zichtbaar geworden dat de relaties tussen de afhankelijke variabelen SES, sociale steun en mishandeling in de kindertijd en de afhankelijke variabele plegen van kindermishandeling homoscedastisch waren. Ten vierde is er aan de assumptie van de afwezigheid van multicollineariteit voldaan, want de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen mishandeling in de kindertijd, sociale steun en SES waren lager dan $r = 90$. De correlatiecoëfficiënten zijn eveneens weergegeven in tabel 1. Er zijn voldoende proefpersonen meegenomen in de data-analyse om een regressieanalyse met goede power uit te kunnen voeren (Green, 1991). Verder toonde Little's MCAR test (Little, 1988) dat de missende

gegevens op de vragenlijsten geheel random waren. Dit werd zichtbaar in de niet significante testwaarden van Little's MCAR test.

Tabel 1. Gemiddelden, standaarddeviaties en Pearson's correlaties tussen variabelen.

Variabelen	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4
1. SES	-.04	1.20				
2. Geslacht	-.03	.51	.02			
3. Sociale steun	.01	.50	.09	.08		
4. Mishandeling in de kindertijd	-.002	.12	-.05	-.02	-.31**	
5. Plegen van kindermishandeling	.15	.08	.08	-.24*	-.36**	.40**

*. $p < .05$, ** $p < .001$

Opmerking. Mannen hadden een score van één op de variabele geslacht en vrouwen een score van twee. Sociale steun is een dichotome variabele. De variabelen mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling zijn \log_{10} getransformeerd. Alle voorspellende variabelen zijn gecentreerd.

Data-analyse

Om antwoord te geven op de vraag of sociale steun en mishandeling in de kindertijd een rol spelen in het plegen van kindermishandeling is een hiërarchische regressieanalyse uitgevoerd met het plegen van kindermishandeling als afhankelijke variabele. De regressieanalyse is opgebouwd uit vier modellen. Deze modellen zijn weergegeven in tabel 2. Zoals in tabel 1 zichtbaar is correleerde SES niet met geslacht, sociale steun, mishandeling in de kindertijd en plegen van kindermishandeling. SES is daarom niet meegenomen. In het eerste model is de achtergrondvariabele geslacht toegevoegd om te controleren voor een eventueel effect van deze variabele. In het tweede model zijn de variabelen mishandeling in de kindertijd en sociale steun toegevoegd in de voorspelling. In het derde model is het interactie-effect tussen geslacht en sociale steun toegevoegd, en in het vierde model is het interactie-effect tussen mishandeling in de kindertijd en sociale steun toegevoegd.

In het eerste model van de hiërarchische regressieanalyse verklaarde de variabele geslacht zes procent van de variantie in het plegen van kindermishandeling ($\Delta R^2 = .06$, $F(1,107) = 6.51$, $p = .01$). Bij toevoeging van de variabelen mishandeling in de kindertijd en sociale steun in het tweede model is de verklaarde variantie significant verhoogd naar 27% ($\Delta R^2 = .21$, $F(2,105) = 15.02$, $p < .001$). Bij toevoeging van het interactie-effect van geslacht en sociale steun in het derde model verhoogde de verklaarde variantie niet significant ($\Delta R^2 = .00$, $F(1,104) = .04$, $p = .84$). In het vierde model verhoogde de verklaarde variantie bij toevoeging van de interactie tussen mishandeling in de kindertijd en sociale steun eveneens niet significant ($\Delta R^2 = .003$, $F(1,102) = .51$, $p = .48$). Model twee was dus het beste model en werd geïnterpreteerd. Dit indiceert dat, in tegenstelling tot de verwachtingen, de rol van sociale steun in de voorspelling van het plegen van kindermishandeling niet verschilde voor mannen en vrouwen en dat sociale steun geen moderator is in het verband tussen meegemaakte en gepleegde kindermishandeling.

Tabel 2. Hiërarchische regressieanalyse: Voorspelling van plegen van kindermishandeling.

Variabelen	β	SE	df	R^2	ΔR^2
Model 1			107	.06*	.06*
Geslacht	-.24*	.01			
Model 2			105	.27**	.21**
Geslacht	-.21*	.01			
Sociale steun	-.25*	.01			
Mishandeling in de kindertijd	.32**	.06			
Model 3			104	.28**	.02
Geslacht	-.21*	.01			
Sociale steun	-.26*	.01			
Mishandeling in de kindertijd	.29**	.06			
Geslacht x sociale steun	-.13	.03			
Model 4			103	.28**	.00
Geslacht	-.22*	.05			

Sociale steun	-.26*	.05
Mishandeling in de kindertijd	.29*	.18
Geslacht x sociale steun	-.13	.03
Mishandeling in de kindertijd x sociale steun	-.02	.12

* $p < .05$, ** $p < .001$

De resultaten uit model twee lieten zien dat er een negatief significant verband van kleine sterkte was tussen geslacht en het plegen van kindermishandeling ($\beta = -.21, p = .01$). Dit betekent dat mannen meer kindermishandeling pleegden dan vrouwen. In lijn der verwachting werd een negatief klein verband gevonden tussen sociale steun en het plegen van kindermishandeling ($\beta = -.25, p = .004$). Dit betekent dat ouders met weinig sociale steun meer kindermishandeling pleegden dan ouders met veel sociale steun. Tot slot werd een positief verband van middelgrote sterkte gevonden tussen meegemaakte mishandeling en het plegen van kindermishandeling ($\beta = .32, p < .001$). Dit indiceert dat meer meegemaakte mishandeling in de kindertijd samengaat met een hoger risico op het mishandelen van de eigen kinderen.

Discussie

In de huidige studie zijn risico- en beschermende factoren in kaart gebracht die een rol spelen in het plegen van kindermishandeling. Meegemaakte mishandeling in de kindertijd was positief gerelateerd aan het plegen van kindermishandeling. Daarnaast hing meer sociale steun samen met een lager risico op het plegen van kindermishandeling. Sociale steun bleek geen moderator in het verband tussen meegemaakte en gepleegde kindermishandeling. Er is tevens geen significant interactie-effect van geslacht en sociale steun op het plegen van kindermishandeling gevonden.

De positieve relatie die is gevonden tussen mishandeling in de kindertijd en het plegen van kindermishandeling indiceert een verhoogd risico voor mishandelde ouders om zelf kindermishandeling te plegen. Dit is in lijn met onderzoeksresultaten uit verschillende studies (Berlin et al., 2011; Bartlett & Easterbrooks, 2015; Crouch et al. 2001; Dixon et al., 2009;

Egeland et al., 1988; Kotch, et al., 1997; Li et al., 2011; Pears & Capaldi, 2001; Sidebotham & Heron, 2006). Voor zover bekend zijn er twee onderzoeken die dit verhoogde risico niet hebben gevonden, maar in deze studies zijn zeer risicovolle steekproeven geselecteerd met onder andere een overrepresentatie van jonge en laagopgeleide ouders (Cadzow Cadzow, Armstrong, & Fraser, 1999; Haskett, Johnson, & Miller, 1994). In het huidige onderzoek is ondanks het verhoogde risico op kindermishandeling geen overrepresentatie van dit soort risicogroepen aanwezig. Mogelijk zorgt dit verschil in steekproeven voor de uiteenlopende onderzoeksresultaten (Sidebotham, Golding, & ALSPAC Study Team, 2001).

Naast het verhoogde risico voor mishandelde ouders om kindermishandeling te plegen is aangetoond dat hoge sociale steun voor zowel vaders als moeders bescherming bood tegen het plegen van kindermishandeling. Dit resultaat is grotendeels in overeenstemming met de verwachtingen. Diverse studies hebben de beschermende rol van sociale steun in het plegen van kindermishandeling vooral voor moeders aangetoond (Belsky, 1993; Crouch et al., 2001; Kotch et al., 1999; Li et al., 2011). Voor zover bekend is dit één van de eerste studies die dit verband voor zowel vaders als moeders heeft onderzocht en aangetoond.

Geslacht van de ouder speelde geen modererende rol in de relatie tussen sociale steun en het plegen van kindermishandeling. Dit wijst erop dat sociale steun voor zowel vrouwen als mannen bescherming kan bieden tegen het plegen van kindermishandeling. Dit is in lijn met de resultaten uit een eerder onderzoek waarin deze relatie is onderzocht (Hashima & Amato, 1994).

In tegenstelling met de verwachtingen in het huidige onderzoek is de modererende rol van sociale steun in de overdracht van kindermishandeling niet aangetoond. Sociale steun speelde geen rol in de relatie tussen mishandeling in de kindertijd en het plegen van kindermishandeling en het lijkt voor de overdracht van mishandeling dus niet uit te maken of ouders veel of weinig sociale steun ontvangen. Voor zover bekend is in slechts één ander

onderzoek de moderatie van sociale steun op de overdracht van kindermishandeling onderzocht (Bartlett et al., 2015). In deze studie was de modererende rol van sociale steun op de overdracht van kindermishandeling eveneens niet aangetoond.

In een aantal studies is de beschermende rol van sociale steun wel aangetoond in de overdracht van kindermishandeling (Berlin et al., 2011; Crouch et al. 2001; Dixon, et al., 2009). In deze studies is sociale steun echter als mediator aangetoond in de overdracht van kindermishandeling. Meer mishandeling in de kindertijd voorspelde in deze studies een lage sociale steun en een lage sociale steun voorspelde vervolgens het plegen van kindermishandeling. Deze relatie wijst erop dat ouders die mishandeld zijn in hun kindertijd, mogelijk meer moeite hebben om relaties aan te gaan en een sociaal netwerk op te bouwen vergeleken met ouders zonder verleden van meegemaakte kindermishandeling (Berlin et al., 2011). Het gebrek aan sociale vaardigheden vormt mogelijk een risico voor het plegen van kindermishandeling doordat ouders met beperkte sociale vaardigheden moeite hebben om hun eigen kinderen adequate ondersteuning en bescherming te bieden (Berlin et al., 2011). In de huidige studie is niet getoetst of sociale steun een mediërende rol speelde in de overdracht van kindermishandeling. Mogelijk is de moderatie van sociale steun op de intergenerationele overdracht van kindermishandeling niet gevonden omdat er sprake is van een mediërende rol van sociale steun op de overdracht. Toekomstig onderzoek zou de mediatie van sociale steun op de intergenerationele overdracht van kindermishandeling kunnen onderzoeken om meer inzicht te krijgen in de potentiële rol van sociale steun op deze overdracht.

Limitaties

Mishandeling in de kindertijd en het plegen van kindermishandeling is in het huidige onderzoek in kaart gebracht door middel van retrospectieve zelf-rapportage vragenlijsten. Deze vragenlijsten zijn gevoelig voor antwoord tendensen die de validiteit van de vragenlijsten in gevaar kan brengen (Finzi-Dottan & Harel, 2014). Officiële rapporten van

kindermishandeling zorgen voor een sterke onderschatting van het aantal gevallen (Ringelisen, Cross, Casanueva, & Urato, 2009; Theodore et al., 2005). Vervolgonderzoek zou het gebruik van officiële rapporten en zelf-rapportage vragenlijsten kunnen combineren om de zwakke kant van beide meetinstrumenten te compenseren.

Terwijl het plegen van kindermishandeling in beeld is gebracht door middel van een zelf-rapportage vragenlijst voor de periode dat de kinderen van de deelnemers jonger dan 18 jaar waren, is de ervaring van sociale steun op het moment van deelname gemeten. Dit betekent dat voor een aantal participanten het plegen van kindermishandeling dat ze rapporteerden in het verleden plaatsgevond. Het is aannemelijk dat dit voor een vertekening van de resultaten heeft gezorgd. Onderzoek heeft echter aangetoond dat de ervaring van sociale steun grotendeels stabiel is gedurende de volwassenheid (Dykstra, 2009; Samuelsson, Andersson, & Hagberg, 1998; Tjihuis, et al., 1999). Het is daarom goed mogelijk dat de meeste ouders die tijdens hun deelname weinig sociale steun ervoeren, ook weinig sociale steun ervoeren toen hun kinderen jonger waren. Toekomstig onderzoek zou voor alle participanten sociale steun op hetzelfde moment in kaart moeten brengen als het plegen van kindermishandeling, om een duidelijker beeld te krijgen van het verband tussen sociale steun en kindermishandeling.

Daarnaast bestond de steekproef in de huidige studie voornamelijk uit Kaukasische deelnemers met een verhoogd risico op kindermishandeling. Onderzoek heeft aangetoond dat de effectiviteit van interventies gericht op de bevordering van sociale steun voor een deel afhangen van de etnische achtergrond en overige demografische kenmerken van de participanten (Thompson & Ontai, 2000). De onderzoeksresultaten uit de huidige studie zijn daarom niet representatief voor de algemene bevolking en moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd voor niet-Kaukasische mensen en voor mensen zonder een verhoogd risico op kindermishandeling.

Hoewel sociale steun bij vaders en moeders als beschermende factor voor het plegen van kindermishandeling is aangetoond in het huidige onderzoek zijn de mechanismen die verklaren hoe sociale steun bescherming biedt niet in kaart gebracht. In eerder onderzoek is bijvoorbeeld naar voren gekomen dat een relatief hoge sociale steun gerelateerd is aan verminderde opvoedstress en meer empathie bij ouders (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Gaudin, 2001; Li, et al., 2010). Vervolgonderzoek kan meer inzicht bieden in de mogelijke mechanismen die ervoor zorgen dat hoge sociale steun bij mannen en vrouwen bescherming biedt tegen het plegen van kindermishandeling.

Sterke punten

Ondanks de beperkingen, heeft het huidige onderzoek ook sterke punten. Er is in de huidige studie gebruik gemaakt van gelijke zelf-rapportage vragenlijsten om kindermishandeling bij vaders en moeders in kaart te brengen. De meeste studies die het plegen van kindermishandeling bij moeders en vaders onderzochten hebben mishandeling door vaders in beeld gebracht via rapportages van moeders terwijl kindermishandeling door moeders via zelf-rapportages werd gemeten (Guterman & Lee, 2005; National Research Council, 1993). In de huidige studie heeft de hantering van hetzelfde meetinstrument en dezelfde meetmethode bij vaders en moeders mogelijk voor relatief geringe vertekening van de onderzoeksresultaten gezorgd (Guterman & Lee, 2005).

De huidige studie is voor zover bekend de eerste studie die het interactie-effect van sociale steun en geslacht in de voorspelling van het plegen van kindermishandeling heeft onderzocht. Door meer inzicht te krijgen in de factoren die een rol spelen in het plegen van kindermishandeling door ouders kunnen interventies die erop gericht zijn om kindermishandeling te verminderen effectiever worden ingezet (Berlin et al., 2011). Verder wijst het niet gevonden moderatie-effect van sociale steun in de overdracht van kindermishandeling er mogelijk op dat sociale steun voor ouders ongeacht de mate waarin zij

mishandeld zijn in de kindertijd effectief kan zijn om het risico op het plegen van kindermishandeling te verminderen.

In het huidige onderzoek is naast het risico van mishandeling in de kindertijd ook de beschermende rol van sociale steun in het plegen van kindermishandeling aangetoond. De meeste onderzoeken hebben alleen risicofactoren voor het plegen van kindermishandeling onderzocht, terwijl onderzoek naar de bevordering van beschermende factoren relatief schaars is (Bartlett & Easterbrooks, 2015). Bevordering van beschermende factoren kan de impact van de risicofactoren waar gezinnen mee te maken hebben verminderen (Dixon, et al., 2005). Dit onderzoek levert een bijdrage aan de kennis over de risico- en beschermende factoren die gezamenlijk het risico op het plegen kindermishandeling voorspellen.

Conclusie

Concluderend kan gesteld worden dat de onderzoeksresultaten uit het huidige onderzoek in lijn zijn met de ecologische systeemtheorie, waarbij er vanuit wordt gegaan dat risico- en beschermende factoren op verschillende niveaus de prevalentie van kindermishandeling beïnvloeden. Naast het aangetoonde risico van mishandeling in de kindertijd voor ouders voor het plegen van kindermishandeling is in de huidige studie de beschermende rol van sociale steun aangetoond. Beschermende factoren voor het plegen van kindermishandeling zijn tot op heden relatief weinig onderzocht, en inzicht in deze factoren biedt de mogelijkheid om kindermishandeling in risicovolle gezinnen tegen te gaan (Bartlett & Easterbrooks, 2015; Berlin et al., 2011). De huidige onderzoeksresultaten suggereren dat interventies waarin ouders leren hoe zij een sociaal netwerk kunnen opzetten en onderhouden, ongeacht het mishandelingsverleden van ouders, effectief kunnen zijn om kindermishandeling te verminderen en te voorkomen. Bovendien lijkt een dergelijke interventie zowel ingezet te kunnen worden voor moeders als vaders.

Referenties

- Alink, L., Pannebakker, F., Euser, S., Bakermans-Kranenburg, M., Vogels, T., & van IJzendoorn, R. (2013). Kindermishandeling in Nederland Anno 2010. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 91(7), 396-404.
- Amato, P. R. (1991). Psychological distress and the recall of childhood family characteristics. *Journal of Marriage and the Family*, 1011-1019.
- Asberg, K. K., Bowers, C., Renk, K., & McKinney, C. (2008). A structural equation modeling approach to the study of stress and psychological adjustment in emerging adults. *Child psychiatry and human development*, 39(4), 481-501.
- Bartlett, J. D., & Easterbrooks, M. A. (2015). The moderating effect of relationships on intergenerational risk for infant neglect by young mothers. *Child abuse & neglect*, 23, 21-34.
- Belsky, J. (1993). Etiology of child maltreatment: A developmental ecological analysis. *Psychological bulletin*, 114(3), 413.
- Berger, L. M. (2004). Income, family structure, and child maltreatment risk. *Children and Youth Services Review*, 26(8), 725-748.
- Berlin, L. J., Appleyard, K., & Dodge, K. A. (2011). Intergenerational continuity in child maltreatment: Mediating mechanisms and implications for prevention. *Child development*, 82(1), 162-176.
- Bernstein, D. P., & Fink, L. (1998). *Manual for the childhood trauma questionnaire: a retrospective self-report*. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.
- Braveman, P., Cubbin, C., Marchi, K., Egerter, S., & Chavez, G. (2001). Measuring socioeconomic status/position in studies of racial/ethnic disparities: maternal and infant health. *Public health reports*, 116(5), 449.

- Brayden, R. M., Altemeier, W. A., Tucker, D. D., Dietrich, M. S., & Vietze, P. (1992). Antecedents of child neglect in the first two years of life. *Journal of Pediatrics*, *120*, 426–429.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Cicchetti, D., & Lynch, M. (1993). Toward an ecological/transactional model of community violence and child maltreatment: Consequences for children's development. *Psychiatry*, *56*(1), 96-118.
- Connelly, C. D., & Straus, M. A. (1992). Mother's age and risk for physical abuse. *Child Abuse & Neglect*, *16*(5), 709-718.
- Cadzow, S. P., Armstrong, K. L., & Fraser, J. A. (1999). Stressed parents with infants: reassessing physical abuse risk factors. *Child abuse & neglect*, *23*(9), 845-853.
- Crimmins, E. M., Preston, S. H., Cohen, B. (2011). *Explaining Divergent Levels of Longevity in High-Income Countries*. Washington, DC: The National Academies Press.
- Crouch, J. L., Milner, J. S., & Thomsen, C. (2001). Childhood physical abuse, early social support, and risk for maltreatment: current social support as a mediator of risk for child physical abuse. *Child Abuse & Neglect*, *25*(1), 93-107.
- Cyr, C., Euser, E. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Van IJzendoorn, M. H. (2010). Attachment security and disorganization in maltreating and high-risk families: A series of meta-analyses. *Development & Psychopathology*, *22*(1), 87–108.
- De Jong Gierveld, J., & Kamphuis, F. (1985). The development of a Rasch-type loneliness scale. *Applied Psychological Measurement*, *9*(3), 289–299.
- Dixon, L., Browne, K., & Hamilton-Giachritsis, C. (2009). Patterns of risk and protective factors in the intergenerational cycle of maltreatment. *Journal of Family Violence*, *24*(2), 111-122.

- Dixon, L., Hamilton-Giachritsis, C., & Browne, K. (2005). Attributions and behaviours of parents abused as children: A mediational analysis of the intergenerational continuity of child maltreatment (Part II). *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(1), 58-68.
- Dykstra, P. A. (2009). Older adult loneliness: myths and realities. *European journal of ageing*, 6(2), 91-100.
- Egeland, B., Jacobvitz, D., & Sroufe, L. A. (1988). Breaking the cycle of abuse. *Child development*, 59(4), 1080-1088.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Smailes, E. M., Skodol, A. E., Brown, J., & Oldham, J. M. (2001). Childhood verbal abuse and risk for personality disorders during adolescence and early adulthood. *Comprehensive psychiatry*, 42(1), 16-23.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. London: Sage.
- Finzi, R., Ram, A., Shnit, D., Har-Even, D., Tyano, S., & Weizman, A. (2001). Depressive symptoms and suicidality in physically abused children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 71(1), 98.
- Finzi-Dottan, R., & Harel, G. (2014). Parents' potential for child abuse: An intergenerational perspective. *Journal of Family Violence*, 29(4), 397-408.
- Gaudin, J. M. (2001). The role of social supports in child neglect. *The CPS response to child neglect: An administrator's guide to theory, policy, program design and case practice*, 108-111.
- Gierveld, J. D. J., & Van Tilburg, T. (2010). The De Jong Gierveld short scales for emotional and social loneliness: tested on data from 7 countries in the UN generations and gender surveys. *European journal of ageing*, 7(2), 121-130.

- Green, S. B. (1991). How many subjects does it take to do a regression analysis? *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499-510.
- Guterman, N. B., & Lee, Y. (2005). The role of fathers in risk for physical child abuse and neglect: Possible pathways and unanswered questions. *Child maltreatment*, 10(2), 136-149.
- Hashima, P. Y., & Amato, P. R. (1994). Poverty, social support, and parental behavior. *Child development*, 65(2), 394-403.
- Haskett, M. E., Johnson, C. A., & Miller, J. W. (1994). Individual differences in risk of child abuse by adolescent mothers: Assessment in the perinatal period. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 35(3), 461-476.
- Kim, D., Park, S. C., Yang, H., & Oh, D. H. (2011). Reliability and validity of the Korean version of the childhood trauma questionnaire-short form for psychiatric outpatients. *Psychiatry investigation*, 8(4), 305-311.
- Kotch, J. B., Browne, D. C., Dufort, V., Winsor, J., & Catellier, D. (1999). Predicting child maltreatment in the first 4 years of life from characteristics assessed in the neonatal period. *Child abuse & neglect*, 23(4), 305-319.
- Kotch, J. B., Browne, D. C., Ringwalt, C. L., Dufort, V., Ruina, E., Stewart, P. W., & Jung, J. W. (1997). Stress, social support, and substantiated maltreatment in the second and third years of life. *Child Abuse & Neglect*, 21(11), 1025-1037.
- Lansford, J. E., Miller-Johnson, S., Berlin, L. J., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2007). Early physical abuse and later violent delinquency: A prospective longitudinal study. *Child maltreatment*, 12(3), 233-245.
- Li, F., Godinet, M. T., & Arnsberger, P. (2011). Protective factors among families with children at risk of maltreatment: Follow up to early school years. *Children and Youth Services Review*, 33(1), 139-148.

- Lipschitz, D. S., Bernstein, D. P., Winegar, R. K., & Southwick, S. M. (1999). Hospitalized adolescents' reports of sexual and physical abuse: A comparison of two self-report measures. *Journal of Traumatic Stress, 12*(4), 641-654.
- Little, R. J. (1988). A test of missing completely at random for multivariate data with missing values. *Journal of the American Statistical Association, 83*(404), 1198-1202.
- Mason, C. H., & Perreault Jr, W. D. (1991). Collinearity, power, and interpretation of multiple regression analysis. *Journal of marketing research, 26*8-280.
- McGuire, J., & Earls, F. (1993). Exploring the reliability of measures of family relations, parental attitudes, and parent-child relations in a disadvantaged minority population. *Journal of Marriage and the Family, 55*(4), 1042-1046.
- Merrill, L. L., Hervig, L. K., & Milner, J. S. (1996). Childhood parenting experiences, intimate partner conflict resolution, and adult risk for child physical abuse. *Child Abuse & Neglect, 20*(11), 1049-1065.
- Mersky, J. P., Berger, L. M., Reynolds, A. J., & Gromoske, A. N. (2009). Risk factors for child and adolescent maltreatment: A longitudinal investigation of a cohort of inner-city youth. *Child Maltreatment, 14*(1), 73-88.
- Milner, J. S., Thomsen, C. J., Crouch, J. L., Rabenhorst, M. M., Martens, P. M., Dyslin, C. W., ... & Merrill, L. L. (2010). Do trauma symptoms mediate the relationship between childhood physical abuse and adult child abuse risk?. *Child Abuse & Neglect, 34*(5), 332-344.
- National Center on Child Abuse, & Neglect. (1994). *Child Maltreatment 1992: Reports from the States to the National Center on Child Abuse and Neglect*. National Center on Child Abuse and Neglect.

- Pears, K. C., & Capaldi, D. M. (2001). Intergenerational transmission of abuse: a two-generational prospective study of an at-risk sample. *Child abuse & neglect, 25*(11), 1439-1461.
- Perlman, D., & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness. *Personal relationships, 3*, 31-56.
- Peugh, J. L., & Enders, C. K. (2004). Missing data in educational research: A review of reporting practices and suggestions for improvement. *Review of Educational Research, 74*, 525-556.
- Ringeisen, H., Casanueva, C., Cross, T. P., & Urato, M. (2009). Mental health and special education services at school entry for children who were involved with the child welfare system as infants. *Journal of emotional and behavioral disorders, 17*(3), 177-192.
- Samuelsson, G., Andersson, L., & Hagberg, B. (1998). Loneliness in relation to social, psychological and medical variables over a 13-year period: A study of the elderly in a Swedish rural district. *Journal of Mental Health and Aging, 4*(3), 361-378.
- Savikko, N., Routasalo, P., Tilvis, R. S., Strandberg, T. E., & Pitkälä, K. H. (2005). Predictors and subjective causes of loneliness in an aged population. *Archives of gerontology and geriatrics, 41*(3), 223-233.
- Sidebotham, P., Golding, J., & ALSPAC Study Team. (2001). Child maltreatment in the “Children of the Nineties”: A longitudinal study of parental risk factors. *Child abuse & neglect, 25*(9), 1177-1200.
- Sidebotham, P., & Heron, J. (2006). Child maltreatment in the “Children of the Nineties”: A longitudinal study of parental risk factors. *Child Abuse & Neglect, 30*(5), 497–522.

- Stith, S. M., Liu, T., Davies, L. C., Boykin, E. L., Alder, M. C., Harris, J. M., ... & Dees, J. E. M. E. G. (2009). Risk factors in child maltreatment: A meta-analytic review of the literature. *Aggression and violent behavior, 14*(1), 13-29.
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Finkelhor, D., Moore, D. W., & Runyan, D. (1998). Identification of child maltreatment with the Parent-Child Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child abuse & neglect, 22*(4), 249-270.
- Sullivan, P. M., & Knutson, J. F. (2000). Maltreatment and disabilities: A population-based epidemiological study. *Child abuse & neglect, 24*(10), 1257-1273.
- Theodore, A. D., Chang, J. J., Runyan, D. K., Hunter, W. M., Bangdiwala, S. I., & Agans, R. (2005). Epidemiologic features of the physical and sexual maltreatment of children in the Carolinas. *Pediatrics, 115*(3), 331-337.
- Thompson, R. A., & Ontai, L. (2000). Striving to do well what comes naturally: Social support, developmental psychopathology, and social policy. *Development and Psychopathology, 12*(04), 657-675.
- Tijhuis, M. A., De Jong-Gierveld, J., Feskens, E. J., & Kromhout, D. (1999). Changes in and factors related to loneliness in older men. The Zutphen Elderly Study. *Age and ageing, 28*(5), 491-495.
- U.S. Department of Health and Human Services. Administration on Children, Youth and Families. Child Maltreatment 2006. U.S. Government Printing Office; Washington, DC: 2008.
- Van Tilburg, T. G., & De Jong Gierveld, J. (Eds.) (2007). Zicht op eenzaamheid: achtergronden, oorzaken en aanpak. Assen: Van Gorcum.

- Van Tilburg, T. G., & De Leeuw, E. (1991). Stability of scale quality under various data collection procedures: A mode comparison on the 'De Jong-Gierveld Loneliness Scale. *International Journal of Public Opinion Research*, 3(1), 69-85.
- Vranceanu, A. M., Hobfoll, S. E., & Johnson, R. J. (2007). Child multi-type maltreatment and associated depression and PTSD symptoms: The role of social support and stress. *Child abuse & neglect*, 31(1), 71-84.
- Whipple, E. E., & Webster-Stratton, C. (1991). The role of parental stress in physically abusive families. *Child abuse & neglect*, 15(3), 279-291.
- Widom, C. S., DuMont, K., & Czaja, S. J. (2007). A prospective investigation of major depressive disorder and comorbidity in abused and neglected children grown up. *Archives of general psychiatry*, 64(1), 49-56.
- Wolfner, G. D., & Gelles, R. J. (1993). A profile of violence toward children: A national study. *Child Abuse & Neglect*, 17(2), 197-212.